

Oponentský posudek na diplomovou práci Davida Novotného

Etika ctnosti u Platóna a Aristotela

Práce Davida Novotného budí rozpaky již od samotného Úvodu. Místo poctivého úvodu, který seznamuje odborně zaměřeného čtenáře s prameny, o kterých se bude hovořit, jasně a zřetelně definuje téma, vyloží podstatu komparace a komparační kritéria, kriticky zhodnotí, co bylo o tomto tématu publikováno, a zaujme tezí, problémem, badatelskou otázkou, čteme pouze souhrn primitivně-moralistních klíšé o tom, co je to etický ideál, a o nadčasovosti etických ideálů. Z následujícího obsahu je sice zřejmé, že student oproti předchozí verzi učinil pokrok, avšak současně tento pokrok není natolik výrazný, aby mě přesvědčil, že rozumí základům odborné práce a též tématu samotnému. Pomínu drobný detail, že autor pojednává starověké filosofy nechronologicky, což v úvodu nezdůvodňuje. I s ohledem na odborné zaměření autora nechápu, proč nepojal téma prakticky/didakticky, tj. jak se učit etice ctnosti?, zda nám může tento aristokratický ideál něco přinést a jaké ideály jsou jeho rivaly? apod.

Formální aspekty práce nechávám stranou. Ve stručnosti řeknu jen tolik, že autor není dobrý stylist, v práci se vyskytují hrubé chyby (především v interpunkci), a to počínaje zadáním. Až na výjimky autor nepracuje s aktuální zahraniční literaturou, o níž by se měl opírat především (The Cambridge Companion to Plato/Aristotle; Articles on Aristotle; Platon-Hanbuch/Aristoteles - Handbuch etc.), neboť ta ztělesňuje konsensus a ukazuje neuralgické body v odborné diskusi. Místo toho pracuje s obstarožní literaturou (Novotný, Patočka), dnes již problematickými Křížovými překlady (viz notorický problém s křesťanským termínem blaženost, který neodpovídá řeckému termínu εὐδαιμονία).

Z obsahového hlediska je možné na každé stránce najít hodnocení a úvahy, které lze okamžitě a jednoduše vyvrátit. Jeden příklad za všechny: autor tvrdí, že Platón má jasně definovanou ideu dobra. Pokud by ale skutečně podrobně četl Platónovu *Políteiu*, pak by zjistil, že právě idea dobra definičně vzdoruje, a to proto, že v jejím případě jde o bezpředpokladovost v poznání a intelektuální názor, jinými slovy se zde pohybujeme na hranici jazyka a diskurzivního myšlení. Rovněž její charakteristika z úst Sókratových (509b, ἐπέκεινα τῆς οὐσίας – mimo jsoucí) není zrovna slibným kandidátem na zřetelnost a jasnost. Z práce se rovněž nedovíme, že Platónova a Aristotelova etika ctnosti jsou dvě různé formy reformulace dřívějších aristokratických ideálů. Zcela chybí samostatná a podrobnější kapitola o klíčovém problému, kterým je učitelnost/naučitelnost ctnosti.

Nicméně nelze setrvat pouze u kritických slov. Je nutno přiznat, že autor se snažil vylepšit svůj předchozí katastrofální text a jeho úsilí, navzdory odborným omezením a odlišně zaměřené odbornosti, která je ve vztahu k tématu neadekvátní, je zřejmé. Nakonec tedy s určitým sebezapřením doporučuji práci k obhajobě a hodnotím ji stupněm E.

V Bambergu 14. 8. 2021

Doc. Mgr. Jaroslav Daneš, Ph.D.